

Област Разград

- ▶ Население (2023)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

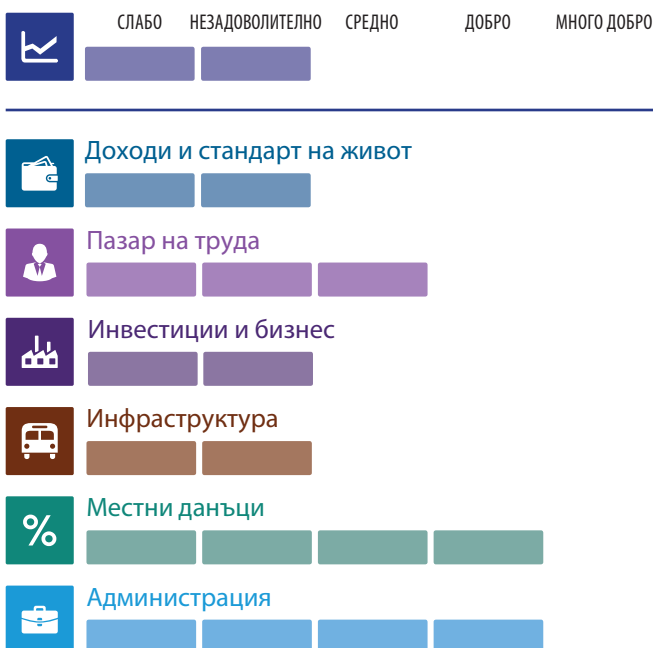
100 696
2488
103
47,4

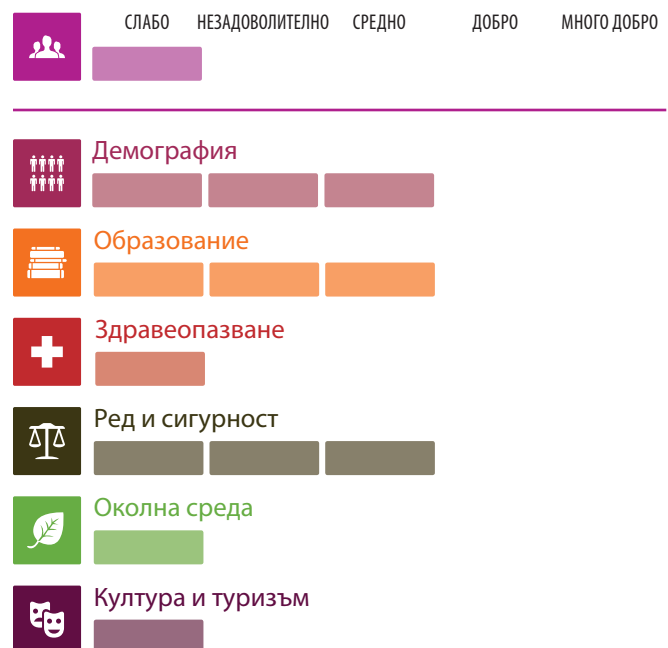
Брутният вътрешен продукт в областта продължава да нараства, но с по-малък от средния темп, и стойността му на човек от населението остава сравнително ниска. Заетостта и безработицата се повишават едновременно. Инвестиционната и бизнес активност в областта отчитат известно подобрение. Делът на автомагистралите и първокласните пътища, както и този на пътната настилка в добро състояние са изключително ниски. Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Разград е значително по-ниско от средното за страната. Самооценката за развитието на електронното управление нараства.

Областта успява да привлича население и коефициентът на механичен прираст е положителен. Резултатите на учениците са изключително слаби. Разград е сред областите с най-голям недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. Броят на престъпленията леко нараства, но остава сравнително нисък. Разкриваемостта им обаче също се увеличава и се запазва значително над средната за страната. Разград е сред областите с най-малък обем на отпадъците, които се предават за третиране и рециклиране. Културният и туристическият живот са слабо интензивни.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт в областта продължава да нараства, но с по-малък от средния темп, и стойността му на човек от населението остава сравнително ниска – 15,9 хил. лв. (при 26,0 хил. лв. в страната) през 2022 година. По-бавно се повишават и заплатите, и пенсиите в областта. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 17,0 хил. лв. (при 21,2 хил. лв. в страната). Средната месечна пенсия през 2023 г. е 647 лв. (при 784 лв. в страната) и е сред трите най-ниски в страната.

Коефициентът на Джини за подоходното неравенство в областта леко се повишава през 2023 г., но остава сред сравнително ниските в страната. Същевременно нивото на бедност също бележи ръст и се задържа сред най-високите. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 31,3% (при 20,6% в страната).

Пазар на труда ■■■■

Делът на трудоспособното население в областта намалява и се отдалечава от средното ниво в страната. През 2023 г. той достига 57,9% (при 58,5% в страната). Заетостта и безработицата нарастват едновременно, като и двата показателя са значително по-неблагоприятни от средните. Коефициентът на заетост в областта през 2023 г. е 64,5% (при 76,2% в страната), а този на безработица – 9,7% (при 5,3% в страната).

Образователната структура на работната сила в областта също остава сред предизвикателствата на пазара на труда. Делът на висшите сред населението на 25–64 години намалява до 24% (при 31% в страната), а този на хората с основно и по-ниско образование се свива до 29%, но остава почти двойно по-висок от средния (15% в страната).

Инвестиции и бизнес ■■■■

Инвестиционната и бизнес активност в областта отчитат известно подобрение и през 2022 година. Броят на предприятията е 50 на хиляда души (при 70 на хиляда души в страната). Разходите за дълготрайни материални активи леко се повишават до 2,1 хил. лв. на човек (при 4,3 хил. лв. в страната). Чуждите инвестиции достигат 2,3 хил. евро на човек, а произведената продукция – 120,9 хил. лв. на нает. Нарастващ и значителен е делът на приходите от износ в нетните приходи от продажби – 44% (при 29% в страната). Ограничени пък остават разходите за научноизследователска и развойна дейност – 19 лв. на човек (при 195 лв. в страната).

Усвояването на европейски средства изостава. Към 30 юни 2024 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по

оперативните програми е 2380 лв. на човек от населението (при 3175 лв. в страната). В рамките на областта най-високо е усвояването на средства в общините Кубрат и Исперих.

Инфраструктура ■■■■

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е близка, но малко над средната за страната. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока, но делът на автомагистралите и първокласните пътища (11% при 19% в страната), както и този на пътната настилка в добро състояние (25% при 40% в страната) са изключително ниски и през 2023 година.

Делът на домакинствата с достъп до интернет се свива леко до 84% и остава под средния за страната (89%).

Разград е областта с най-нисък дял на населението с достъп до обществена канализация (42% при 75% в страната) през 2022 година. Канализацията е изцяло свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води, но покритието остава изключително малко с дял от 42% от населението (при 67% в страната).

Местни данъци ■■■■

Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Разград е значително по-ниско от средното за страната и през 2024 година. Сред разглежданите четири местни данъка единствено ставката върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица е по-висока от средната за страната, но с много малко.

Значително по-ниски от средните в страната пък са местните данъци върху прехвърлянето на собственост и върху търговията на дребно.

В рамките на областта най-ниски са данъците в община Цар Калоян, а най-високи – в община Лозница.

Администрация ■■■■

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното управление и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ се повишават през 2024 г. и изпреварват средните оценки в страната.

Оценката на прозрачността в работата на органите на местното самоуправление е 69,0% и отново е под средната за страната, макар и с малко.

Делът на собствените от общите приходи в общините от областта намалява и остава сравнително нисък – 20% (при 27% в страната) през 2023 година. Покритието на общинските разходи с местни приходи пък е 64% (при 74% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■

Демография ■■■■

Естественият прираст в област Разград е сравнително нисък с коефициент от $-9,7\%$ (при $-6,8\%$ в страната) през 2023 година. Същевременно областта успява да привлича население и коефициентът на механичен прираст е положителен ($5,7\%$), но не може да компенсира намаляването на населението.

Застаряването на населението се вижда и от възрастовата структура на жителите на областта. Делът на децата до 4-годишна възраст е $4,0\%$ (при $4,5\%$ в страната), а на хората над 65 години – $25,0\%$ (при $23,8\%$ в страната).

Гъстотата на населението в урбанизираните територии в областта е сравнително ниска – 841 души на кв. км (при 1221 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■

Делът на децата в детските градини и коефициентът на записване на населението в V–VII клас и през 2023 г. са малко над средните за страната. Делът на второгодниците нараства, но остава по-нисък от средния. Съответствието между професионалното образование и профила на икономиката е близко, но под средното на страната.

През 2024 г. резултатите на учениците от област Разград са изключително слаби. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е 33,9 т. (при 42,9 т. в страната) и е четвъртият най-нисък в страната. Успехът на матурите по български език и литература в областта пък е втори най-нисък в страната („Добър“ 3,88 при „Добър“ 4,30 в страната), а делът на слабите оценки – един от най-високите ($15,3\%$ при $8,7\%$ в страната).

Висше образование в областта се предлага единствено от филиала на Русенския университет, което обяснява ниския брой студенти. През 2023 г. са отчетени едва двама студенти на хиляда души население при 30 студенти на хиляда души в страната.

Здравеопазване ■

Делът на здравноосигурените лица в областта остава изключително висок, като на практика цялото население е здравноосигурено. В същото време Разград е сред областите с най-голям недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. През 2023 г. един местен общопрактикуващ лекар се грижи средно за 2402 души от населението (при 1701 души на лекар в страната).

Относителният брой на леглата в местните многопрофилни болници също е сравнително ограничен и спада за една година до 4,4 легла на хиляда души от населението (при 6,1 на хиляда души в страната). Това се отразява на използваемостта на леглата, която, макар и ниска, нараства до 49% (при 56% в страната). Разград е областта с най-малък относителен брой аптеки – една аптека на 3363 души население (при една аптека на 1982 души в страната).

Средната продължителност на живота в областта е сравнително ниска, а коефициентът на детска смъртност – висок.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на местните наказателни съдии е сравнително ниска, което се отразява и на бързината на правораздаването. През 2023 г. един съдия от Окръжния съд в област Разград разглежда средно по 10,4 дела месечно (при 14,4 дела месечно на съдия в страната), а в Административния – 8,3 (при 14,8 в страната), което е най-ниската стойност в страната. Наказателните дела, приключили в 3-месечен срок в областта, са 93% (при 91% в страната), административните – 84% (при 72% в страната), а гражданските – 82% (при 65% в страната).

Броят на престъпленията в областта леко нараства, но остава сравнително малък. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са 9,3 на хиляда души (при 11,3 на хиляда души в страната). Разкриваемостта им обаче също се увеличава и се задържа значително над средната за страната – 66% в областта при 53% в страната. Броят на полицаите спрямо населението е сравнително нисък.

Околна среда ■

Генерираният отпадък в областта продължава да нараства през 2022 г. и е над средния за страната спрямо населението. Образованите битови отпадъци са 491 кг на човек годишно (при 488 кг на човек в страната). Разград е и сред областите с най-нисък обем на отпадъците, които се предават за третиране и рециклиране (само преди област Кърджали) – 11% (при 76% в страната).

Делът на горската територия е сравнително нисък (22% при 33% в страната), но и делът на нарушената територия е малък ($0,2\%$ при $0,4\%$ в страната) през 2023 година.

Инсталираните ВЕИ мощности спрямо населението през 2024 г. са сравнително ограничени. Разград е сред областите с висока нужда от охлаждане. Използването на питейна вода в домакинствата обаче е ниско.

Култура и туризъм ■

Културният живот в областта не е особено интензивен и през 2023 година. Посещенията на кината, театрите и музеите спрямо населението се увеличават, но остават сравнително малко на брой. Посещенията на библиотеките пък намаляват и по този показател областта се нарежда на едни от последните места в страната.

Разград е сред областите с най-малък брой легла в местата за настаняване – 7 на хиляда души (при 56 на хиляда души в страната). Реализираните ношувки също са ограничени – 474 на хиляда души (при 4167 на хиляда души в страната) през 2023 година. Малко са и реализираните ношувки през онлайн платформи на споделената икономика.

Ключови показатели за област Разград

Индикатори на икономическото развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	12 942	15 858	n.a.	25 956
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	15 517	16 955	n.a.	21 242
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	16,7	27,7	31,3	20,6
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,9	58,2	57,9	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	60,0	64,2	64,5	76,2
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	8,8	9,4	9,7	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	34,1	31,3	28,7	14,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	21,1	24,9	23,5	30,5
Произведена продукция (лв./нает)	83 543	120 925	n.a.	122 377
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2046	2116	n.a.	4257
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1917	2336	n.a.	4544
Дял на населението в селища с обществена канализация (%)	41,5	42,1	n.a.	75,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	16,9	26,2	25,2	40,4
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	78,1	75,3	63,7	74,1
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	68,1	68,2	69,0	69,3

Индикатори на социалното развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	-13,5	-9,7	-6,8
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	4,4	5,7	6,4
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,53	3,50	3,88	4,30
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	29,1	25,9	33,9	42,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	85,5	92,7	91,8	89,9
Средна продължителност на живота (години)***	71,3	70,7	71,6	73,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	96,3	100,0	100,0	95,0
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	2293	2362	2402	1701
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	7,3	9,2	9,3	11,3
Дял на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок (%)	91	90	93	91
Използвана питейна вода от домакинствата от Вик (литър/човек/ден)	84	88	n.a.	103
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	481	491	n.a.	488
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	10	11	n.a.	76
Посещения в кината на хиляда души от населението	85	215	220	684
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	468	497	474	4167

* Данните за 2023 г. са включени в изследването от 2024 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2023/2024 година, а матурите са проведени през 2024 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.